

V Bruselu dne 28.5.2014
COM(2014) 330 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Evropská strategie energetické bezpečnosti

{SWD(2014) 330 final}

Prosperita a bezpečnost Evropské unie závisí na stabilní a dostatečné dodávce energie. Skutečnost, že od období ropných krizí v 70. letech minulého století se občané ve většině členských států nemusejí potýkat s žádným dlouhodobějším přerušením dodávek energie, svědčí o tom, že členské státy a EU jsou v jejich zajišťování úspěšní. Pro většinu občanů je energie dostupná jedním otočením kohoutku, je všudypřítomná a nenápadná. To má velký vliv na faktory, které působí na rozhodnutí členských států o energetické politice, v níž má bezpečnost dodávek energie ve srovnání s ostatními ohledy větší význam.

V zimním období let 2006 a 2009 nicméně došlo k dočasným přerušením dodávek zemního plynu, které se velmi citelně dotkly občanů některých východních členských států. Byl to jasný varovný signál, který poukázal na potřebu společné evropské energetické politiky. Pro posílení energetické bezpečnosti EU v oblasti dodávek plynu a pro snížení počtu členských států, které jsou závislé na jednom jediném dodavateli, bylo od té doby vykonáno mnohé. Avšak i navzdory všemu tomu, čeho bylo v rámci posilování vlastní infrastruktury a diversifikace dodavatelů dosaženo, je EU i nadále zranitelná vůči vnějším energetickým otřesům, čehož jsou jasným dokladem níže uvedená čísla. EU proto potřebuje pragmatickou strategii energetické bezpečnosti, která v krátkodobém výhledu přispěje k tlumení těchto otřesů a přerušení dodávek energie a v dlouhodobém výhledu též k omezení závislosti na konkrétních palivech, dodavatelích energie a dodavatelských trasách. Tvůrci politických opatření na úrovni jednotlivých členských států i EU musí občanům vysvětlit, jaká rozhodnutí snižování této závislosti předpokládá.

Klíčová fakta a čísla týkající se energetické bezpečnosti EU

- V současnosti dováží EU 53 % z celkového objemu energie, kterou spotřebuje. Závislost na dovážení energetických zdrojů se týká surové ropy (téměř 90 %), zemního plynu (66 %) a v menší míře též tuhých paliv (42 %) a jaderných paliv (40 %).
- Bezpečnost dodávek energie představuje problém, kterým se musí zabývat každý členský stát, třebaže některé z nich jsou ve srovnání s ostatními zranitelnější. To platí zejména pro méně integrované a propojené regiony v Pobaltí a ve východní Evropě.
- Nejtěživějším problémem z hlediska bezpečnosti energetických dodávek je výrazná závislost na jediném vnějším dodavateli. Nejvíce to platí pro dodávky zemního plynu, podobně je tomu ale i s dodávkami elektrické energie:
 - šest členských států dováží veškerý zemní plyn z Ruska, které je tak pro ně jediným vnějším dodavatelem této suroviny, a tři z nich používají zemní plyn k pokrytí více než čtvrtinového objemu celkové spotřeby energie. V roce 2013 tvořily dodávky energie z Ruska 39 % celkového objemu zemního plynu dováženého do EU a 27 % celkové spotřeby zemního plynu v EU; Rusko vyvezlo do Evropy 71 % svého zemního plynu, přičemž největší objem byl vyvezen do Německa a do Itálie (viz příloha 1);
 - co se týče elektřiny, tři členské státy (Estonsko, Lotyšsko a Litva) jsou, pokud jde o provoz a vyrovnání elektroenergetické sítě, závislé na jediném vnějším provozovateli;
- Celková výše výdajů EU na dodávky energie z vnějších zdrojů činí více než 1 miliardu EUR denně (v roce 2013 to bylo přibližně 400 miliard EUR), a představuje tak více než jednu pětinu veškerého dovozu do EU. EU dováží ropu a ropné produkty za více než 300 miliard EUR, přičemž z jedné třetiny se jedná o dovoz z

Ruska.

- Otázku energetické bezpečnosti EU je třeba chápat rovněž v souvislosti s rostoucí celosvětovou poptávkou po energii, která se má do roku 2030 zvýšit o 27 %, přičemž se očekává, že se významně změní energetické a obchodní toky.

Níže popsaná strategie staví na mnohých silných stránkách a ponaučeních získaných při uplatňování nynější politiky a na základě efektivity, s níž Unie reagovala na předchozí krize dodávek energie: Evropa učinila významný pokrok na cestě k dobudování vnitřního trhu s energií a při vytváření vzájemných propojení; v celosvětovém měřítku vykazuje jedny z nejlepších výsledků v oblasti energetické náročnosti a ve srovnání se svými nejvýznamnějšími partnery má vyváženější skladbu zdrojů energie.

Problémy energetické bezpečnosti se však až nadmíru často řeší pouze na vnitrostátní úrovni bez toho, aby byla náležitým způsobem zohledněna vzájemná závislost členských států. Klíčovým předpokladem posílení energetické bezpečnosti je zaprvé kolektivnější přístup, který bude stavět na fungujícím vnitřním trhu a větší spolupráci na regionální i celoevropské úrovni, a to zejména v oblasti koordinace rozvoje sítí a otevírání trhů, a zadruhé pak soudržnější postup v zahraniční politice. Zde se jedná mimo jiné o to, zajistit pomocí nástrojů politiky rozšíření, aby se těmito vůdčími zásadami řídily kandidátské země a potenciální kandidátské země.

V současné době je EU jediným hospodářským subjektem, který produkuje 50 % své elektrické energie bez emisí skleníkových plynů.¹ Tento trend musí pokračovat. V dlouhodobém výhledu je energetická bezpečnost Unie neoddělitelně spjata a významně posilována potřebou vybudovat konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství, které umožní omezit používání dovážených fosilních paliv. Tato evropská strategie energetické bezpečnosti je tak nedílnou součástí rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030² a je také plně v souladu s našimi cíli v oblasti konkurenceschopnosti a průmyslové politiky³. Je proto důležité, aby rozhodnutí vztahující se k tomuto rámci byla přijata co nejdříve, jak uvedla Evropská rada, a aby se členské státy společně připravily na vypracování a provádění dlouhodobých plánů pro konkurenceschopnou, bezpečnou a udržitelnou energii. Řešení problémů energetické bezpečnosti v rychle se měnícím prostředí bude vyžadovat pružnost, přizpůsobivost a schopnost změny. Je proto možné, že i tato strategie bude muset vlivem měnících se okolností projít určitým vývojem.

Tato strategie vymezuje oblasti, ve kterých je třeba v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém výhledu přijmout určitá rozhodnutí či uskutečnit určitá konkrétní opatření umožňující reagovat na problémy týkající se energetické bezpečnosti. Stojí na osmi základních pilířích, které jakožto celek podporují užší spolupráci přínosnou pro všechny členské státy a zároveň respektují jejich vnitrostátní volby týkající se energetiky a které vycházejí ze zásady solidarity:

1. bezprostřední opatření zaměřená na posílení schopnosti EU zvládat významnější přerušení dodávek v průběhu zimního období na přelomu roku 2014/2015;

¹ 23 % energie z obnovitelných zdrojů a 27 % jaderná energie.

² COM(2014)15.

³ Sdělení Komise s názvem „Za obnovu evropského průmyslu“, COM(2014)14.

2. posilování mechanismů pro stavy nouze a mechanismů solidarity včetně koordinace posuzování rizik a plánů pro nepředvídané události; a ochrana strategické infrastruktury;
3. snižování energetické poptávky;
4. vybudování řádně fungujícího a plně integrovaného vnitřního trhu;
5. zvýšení výroby energie v Evropské unii;
6. další rozvoj energetických technologií;
7. diverzifikace vnějších dodávek a příslušné infrastruktury;
8. zlepšení koordinace energetických politik jednotlivých členských států a jednotné vystupování v rámci vnější energetické politiky.

1. BEZPROSTŘEDNÍ OPATŘENÍ PRO POSÍLENÍ SCHOPNOSTI EU ZVLÁDAT VÝZNAMNĚJŠÍ PŘERUŠENÍ DODÁVEK V PRŮBĚHU ZIMNÍHO OBDOBÍ NA PŘELOMU LET 2014/2015

Krátkodobá opatření se vzhledem k nynějším událostem na Ukrajině a možnosti, že by mohlo dojít k přerušení dodávek energie, musí zaměřit na země, které jsou závislé na jediném dodavateli plynu.

Komise bude spolupracovat s členskými státy, regulačními orgány, provozovateli přepravních soustav a dalšími provozovateli na zlepšení okamžité připravenosti Unie na přerušení dodávek, k nimž by mohlo dojít během příští zimy. Zvláštní pozornost bude věnována zranitelným oblastem, zvyšování skladovacích kapacit (v Pobaltí například využitím veškerých skladovacích kapacit Lotyšska), rozšiřování možností zpětných toků (v návaznosti na úspěšný příklad slovensko-ukrajinského memoranda o porozumění), rozvoji plánů zabezpečení dodávek na regionální úrovni a většímu využívání potenciálu zkapalněného zemního plynu.

Klíčová opatření

Komise a členské státy by měly:

- zintenzivnit spolupráci v rámci Koordinační skupiny pro otázky plynu⁴ a zvláště pak pokračovat v monitorování toků zemního plynu a objemů skladovaného plynu a koordinovat na úrovni EU a/nebo regionů vnitrostátní posuzování rizik a vnitrostátní plány pro nepředvídané okolnosti;
- aktualizovat posouzení rizik a plány preventivních opatření a plány pro stav nouze, jež stanoví nařízení č. 994/2010;
- zahájit provádění zátěžových testů energetické bezpečnosti se zřetelem k riziku, že během nadcházející zimy může dojít k přerušení dodávek, a v případě potřeby vytvořit záložní mechanismy, například v podobě rozšíření zásob zemního plynu, vybudování infrastruktury pro stav nouze a rozšíření možností zpětných toků, snížení poptávky po energii nebo přechodu na alternativní paliva, a to ve velmi krátké době;
- rozšířit spolupráci s dodavateli plynu a provozovateli přepravních soustav s cílem zjistit, jaké jsou možné zdroje krátkodobých doplňujících dodávek, zejména dodávek

⁴ Zřízená nařízením (EU) č. 994/2010 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu.

2. POSILOVÁNÍ MECHANISMŮ PRO STAVY NOUZE A MECHANISMŮ VZÁJEMNÉ SOLIDARITY VČETNĚ KOORDINACE POSUZOVÁNÍ RIZIK A PLÁNŮ PRO NEPŘEDVÍDANÉ UDÁLOSTI; A OCHRANA STRATEGICKÉ INFRASTRUKTURY

Hlavní prioritou EU je zajistit na základě co nejdůkladnější připravenosti a plánování vyšší odolnost vůči náhlému přerušení dodávek energie, ochranu strategických infrastruktur a kolektivní podporu nejzranitelnějších členských států.

2.1. Zásoby ropy

Členské státy mají povinnost vytvořit a udržovat minimální rezervy surové ropy a ropných produktů, a zmírňovat tak rizika spojená s přerušením dodávek.⁵ Nynější zásoby odpovídají zhruba 120 dnům spotřeby, a značně tak přesahují minimální požadavek zajištění devadesátidenních zásob. Povinnost udržovat zásoby, kterou ukládá EU, je navíc v souladu a spojená s povinností uchovávat zásoby ropy, která byla stanovena v rámci Mezinárodní energetické agentury (IEA). Tyto nástroje již prokázaly svou potřebnost a účinnost. Záruka, že s velkou pravděpodobností nedojde k reálnému omezení zásobování, má zásadní význam pro zmírňování cenových výkyvů v případě krize. EU by proto měla podporovat rozšiřování mezinárodní spolupráce a zvyšování transparentnosti v oblasti ropných zásob a trhů, zvláště pak tím, že zapojí nové spotřebitele, jako je Čína a Indie.

2.2. Předcházení rizikům přerušení dodávek plynu a jejich zmírňování

Od plynových krizí v letech 2006 a 2009 došlo k posílení koordinačních schopností EU, díky nimž je schopna předcházet možnému přerušení dodávek plynu a zmírňovat jeho dopady.⁶ Investice do záložní infrastruktury jsou nyní povinné: do 3. prosince 2014 musí být členské státy schopny uspokojit poptávku ve špičce i v situaci, že by došlo k narušení fungování největší infrastruktury. Všechna propojení, která vedou přes hranice mezi členskými státy, musí nyní navíc umožňovat zpětné toky.

EU je rovněž lépe připravena na přerušení dodávek plynu. Existují evropské předpisy, které zaručují dodávky plynu chráněným spotřebitelům (například těm, kteří plyn využívají k vytápění) ve ztížených podmínkách, mezi něž patří i narušení fungování infrastruktury za obvyklých zimních podmínek, a členské státy musejí vypracovat plány připravenosti na mimořádné situace a plány reakce na mimořádné události. Koordinační skupina pro otázky plynu, sdružující členské státy, regulační orgány a všechny zúčastněné strany, se již osvědčila jako účinně fungující celoevropská platforma pro výměnu informací mezi odborníky a pro koordinaci činnosti. Tyto předpisy vytvářejí evropský rámec, který buduje důvěru a zajišťuje solidaritu, protože je zárukou toho, že členské státy odpovědně plní své vnitrostátní závazky a kolektivně posilují bezpečnost dodávek.

⁵ Směrnice Rady 2009/119/ES ze dne 14. září 2009, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 994/2010 ze dne 20. října 2010 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení směrnice Rady 2004/67/ES.

Na základě dosavadních zkušeností se zajišťováním bezpečnosti dodávek plynu se ukázalo, že vlivem rozšiřující se přeshraniční spolupráce vznikají synergické účinky, například v podobě rozvoje posuzování rizik (zátěžových testů) a plánů zabezpečení dodávek na úrovni regionů i EU, v podobě vytváření regulačního rámce pro skladování plynu, který uznává strategický význam zabezpečení jeho dodávek, či v podobě přesnější a celoevropsky platné definice „chráněných zákazníků“. To vše bude součástí komplexního přezkumu v současnosti platných ustanovení nařízení o zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu, jakož i provádění těchto ustanovení, jež Komise dokončí před koncem roku 2014.

Také na mezinárodní úrovni lze očekávat, že ve spolupráci s klíčovými strategickými partnery dojde k vytvoření nových nástrojů pro zajištění bezpečnosti dodávek. Sloučení určitých minimálních podílů stávajících bezpečnostních zásob do společné virtuální kapacitní rezervy – například v rámci Mezinárodní energetické agentury (IEA) – by v případě omezeného přerušení dodávek umožňovalo rychlou reakci.⁷

2.3. Ochrana kritické infrastruktury

EU začala vytvářet koncepci politiky, která umožní zajistit fyzickou ochranu kritické infrastruktury (před hrozbami, riziky atd.), mezi níž patří také energetická infrastruktura.⁸ Zvýšenou pozornost je třeba věnovat bezpečnosti IT. Kromě toho je nutno zahájit širší debatu o ochraně strategicky významné energetické infrastruktury, jako jsou soustavy pro přepravu plynu a přenos elektrické energie, které zajišťují poskytování určité nezbytné služby všem spotřebitelům. Tato debata by se měla zabývat situací, kdy strategicky významnou infrastrukturu ovládají subjekty ze zemí, které nejsou součástí EU, zvláště pak státní podniky, národní banky či státní fondy z klíčových dodavatelských zemí, které se snaží pronikat na energetický trh EU či bránit diverzifikaci, a zamezovat tak rozvoji sítě a infrastruktury EU. Je třeba zajistit, aby ve všech případech, kdy strategicky významnou infrastrukturu koupí neunijní subjekt, byly dodržovány platné právní předpisy EU. Posouzeny by měly být rovněž výhody jednotné energetické soustavy vhodným způsobem vyvažující centralizovanou a decentralizovanou výrobu energie s cílem vybudovat systém, který bude hospodářsky efektivní i odolný vůči výpadkům jednotlivých významných částí infrastruktury.

Platná ustanovení týkající se oddělení činností spojených s přepravou plynu předpokládají již nyní mechanismus, který zajišťuje, aby provozovatelé přepravní soustavy podléhající neunijním subjektům plnili tytéž povinnosti jako provozovatelé podléhající subjektům z EU. Nedávné zkušenosti dokládající snahu některých neunijních provozovatelů vyhybat se dodržování právních předpisů EU na jejím území se nicméně mohou stát důvodem pro přísnější uplatňování platných předpisů a případné vymáhání jejich dodržování jak na úrovni EU, tak na úrovni členských států. V souvislosti s tím je rovněž třeba zaručit dodržování pravidel vnitřního trhu EU, zvláště pak co se týče zadávání veřejných zakázek.

⁷ Na tuto možnost se poukazuje ve společném prohlášení přijatém dne 6. května 2014 na setkání ministrů energetiky skupiny G7 v Římě.

⁸ Směrnice 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2006 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu.

2.4. Mechanismy solidarity členských států

Solidarita, která je význačným rysem EU, vyžaduje, aby členskými státy, které jsou nejzranitelnější vůči závažnému přerušení dodávek energie, byla poskytnuta potřebná pomoc. Za tímto účelem by měla být zajištěna organizace náležitých plánování pro nepředvídané události založeného na provádění zátěžových testů energetických soustav a na jednání s vnitrostátními orgány a průmyslem a rovněž pravidelný přezkum těchto plánů s cílem zaručit minimální objemy dodávek alternativních paliv v rámci EU, který by sloužil jako doplněk nouzových zásob. Bezprostřední pozornost by se vzhledem k nynějším událostem měla zaměřit na členské státy ležící při východní hranici EU; přidruženými členy těchto mechanismů by se ve vhodných případech mohly stát i kandidátské země a potenciální kandidátské země.

Klíčová opatření

Komise:

- přezkoumá stávající mechanismy zajištění bezpečnosti dodávek a v případě potřeby navrhne jejich posílení, jakož i opatření pro zajištění ochrany strategicky významných infrastruktur a náležitou rovnováhu mezi centralizovanými a decentralizovanými infrastrukturami,
- členskými státy a průmyslovým subjektům předloží návrh nových mechanismů krizové koordinace a plánů na zajištění dodávek energie do zemí nacházejících se ve stavu nouze, vypracovaných na základě posouzení rizik (zátěžových testů energetické bezpečnosti). Toto opatření by se mělo bezprostředně zaměřovat na všechny členské státy ležící při východní hranici EU.

3. SNIŽOVÁNÍ ENERGETICKÉ POPTÁVKY

Snižování energetické poptávky je jedním z nejúčinnějších nástrojů, jak snížit závislost EU na dodávkách energie zvenčí a zvýšit její ochranu před skokovým navyšováním cen. Současná situace zvyšuje naléhavost již dříve dohodnutého cíle zvýšit v EU energetickou účinnost o 20 %, což ve výsledku umožní dosáhnout v roce 2020 ve srovnání s odhady úspor ve výši 371 Mtoe (milion tun ropného ekvivalentu). Podmínkou dosažení těchto úspor je, že opatření stanovená v příslušných právních předpisech budou provedena důsledně a bezodkladně. To platí zejména pro směrnici o energetické účinnosti (EED) a pro směrnici o energetické náročnosti budov (EPBD).

Významných energetických úspor lze docílit jen tehdy, když budou jasně stanovena prioritní odvětví a když budou uvolněny a snadno přístupny investiční kapitálové prostředky. Poptávka po energii v odvětví budov, která v EU tvoří přibližně 40 % spotřeby energie a jednu třetinu spotřeby zemního plynu,⁹ by se za předpokladu rychlejší modernizace budov mohla snížit na tři čtvrtiny. Důležitým přínosem může být i zlepšení dálkového vytápění a chlazení. Také průmysl, který spotřebovává zhruba jednu čtvrtinu veškerého objemu plynu spotřebovávaného v EU, má významný potenciál dosáhnout zisků v oblasti energetické účinnosti, k němuž vede zpřísnění systému obchodování

⁹ Hlavně pro vytápění prostor a ohřev vody v domácnostech.

s emisemi navržené Komisí jako součást rámce v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030.¹⁰

Za účelem uvolnění dalších investic ze soukromého sektoru, jemuž zde připadá klíčová úloha, byla v rámci evropských strukturálních fondů a fondů pro inovace (ESI) vyhrazena¹¹ minimální částka 27 miliard EUR, která je určena konkrétně na investice do rozvoje nízkouhlíkového hospodářství včetně zvyšování energetické účinnosti. Z nedávno provedené analýzy programového plánování těchto fondů v jednotlivých členských státech vyplývá, že aktuální objem těchto investic se zvýší na více než 36 miliard EUR. Zatímco finanční nástroje vytvořené díky příspěvkům z fondů ESI¹² mohou mít pákový efekt, který povede ke zvýšení podílu investic soukromého kapitálu, nové obchodní modely společností poskytujících energetické služby (ESCO – *Energy Performance Company*) mohou vytvářet úspory v rámci celého energetického systému.

Klíčová opatření

Členské státy by:

- měly urychlit provádění opatření přijatých za účelem dosažení cíle zvýšit do roku 2020 energetickou účinnost, přičemž by se měly zaměřit na vytápění a izolace, především budov a průmyslových zařízení, a za tímto účelem:
 - co nejdůsledněji provést směrnici o energetické účinnosti a směrnici o energetické náročnosti budov,
 - posílit regulační a veřejnou finanční podporu, aby se zrychlilo tempo modernizace budov a zavádění/zlepšení systémů dálkového vytápění,
 - napomáhat rozvoji energetických služeb a podporovat reakci na změny poptávky za využití nových technologií, kdy lze jako doplnění vnitrostátních programů financování využít finanční podpory EU, zejména fondů ESI,
 - urychlit provádění akčních plánů pro udržitelnou energetiku předložených obcemi, které se připojily k Paktu starostů a primátorů,
 - prostřednictvím zpřísněného systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) podporovat energetickou účinnost v průmyslu.

Komise:

- během léta přezkoumá směrnici o energetické účinnosti, aby na základě toho mohla posoudit pokrok dosažený při plnění cíle zvýšit do roku 2020 energetickou účinnost, a sdělí, jakým způsobem může energetická účinnost přispět k rámci politiky pro energetiku a klima do roku 2030,
- jasně vymezení prioritní oblasti (v bydlení, dopravě a průmyslu), ve kterých může

¹⁰ Sdělení Komise „Ceny energie a energetické náklady v Evropě“, s. 11.

¹¹ Podpora přechodu všech odvětví na nízkouhlíkové hospodářství v méně rozvinutých, přechodových i rozvinutějších regionech EU vyžaduje investice v minimální výši 12 %, 15 % a 20 % z celkového objemu částek přidělených jednotlivým členským státům v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Bude-li na tyto investice využito prostředků Fondu soudržnosti (FS), zvýší se tento podíl v případě méně rozvinutých regionů na 15 %.

¹² Například formou „renovačního úvěru“, který je standardizovaným a již připraveným nástrojem založeným na úvěrovém modelu sdílení rizik.

být ve střednědobém a dlouhodobém výhledu dosaženo vyšší energetické účinnosti, a to i v členských státech, které jsou nejzranitelnější vůči přerušení dodávek,

- určí zbývající překážky bránící zvyšování energetické účinnosti a rozvoji reálně fungujícího trhu služeb v oblasti energetické účinnosti a navrhne způsoby, jak tyto překážky prostřednictvím nelegislativních opatření odstranit,
- na základě získaných zkušeností přezkoumá směrnici o energetických štítcích a směrnici o ekodesignu s cílem zajistit účinnější snižování spotřeby energie a jiných nepříznivých vlivů výrobků na životní prostředí.

4. VYBUDOVÁNÍ ŘÁDNĚ FUNGUJÍCÍHO A PLNĚ INTEGROVANÉHO VNITŘNÍHO TRHU

Evropský vnitřní trh s energií je klíčovým faktorem energetické bezpečnosti a představuje mechanismus, jak této bezpečnosti dosáhnout nákladově efektivním způsobem. Vládní zásahy ovlivňující tento tržní rámec, jako jsou vnitrostátní rozhodnutí týkající se energie z obnovitelných zdrojů či cíle v oblasti zvyšování účinnosti, rozhodnutí na podporu investic do (ukončování) výroby jaderné energie či rozhodnutí na podporu klíčových infrastrukturních projektů (jako jsou projekty NordStream, SouthStream, TAP či baltský terminál pro LNG), je zapotřebí projednávat na evropské a/nebo regionální úrovni, tak aby bylo možné zajistit, že rozhodnutí přijatá v jednom členském státě nebudou narušovat bezpečnost dodávek v jiném členském státě. Na úrovni EU existují různé nástroje umožňující provádět takovéto projekty v souladu s *acquis* a koordinovaným způsobem (právní předpisy týkající se vnitřního trhu, hlavní směry transevropské energetické sítě, kontrola státní podpory). Pro účinnost evropské strategie energetické bezpečnosti je nutné, aby předtím, než budou použity nástroje pro vymáhání dodržování práva, proběhla strategická diskuse nejen na úrovni členských států, ale i na úrovni EU.

4.1. Zajištění lepšího fungování vnitřního trhu s elektřinou a plynem

Třetí balíček opatření pro vnitřní trh s energií stanoví rámec, v němž se má rozvíjet evropský vnitřní trh. Hlavy států a předsedové vlád se dohodli, že k vybudování vnitřního trhu by mělo dojít do roku 2014. Vývoj v této oblasti je pozitivní, zbývá však stále ještě mnohé, co je třeba učinit.

Pokroku bylo dosaženo v integraci regionálních trhů. Likvidní trhy, kde existuje hospodářská soutěž, představují účinnou pojistku proti zneužívání tržního či politického vlivu ze strany jednotlivých dodavatelů. Rozvinuté tržní mechanismy a likvidní spotové trhy mohou v případě přerušení dodávek nabízet účinná krátkodobá řešení, jak je tomu již nyní v případě ropy či uhlí. Budou-li k dispozici dostatečné kapacity plynovodů a sítí, aby bylo možné přepravovat dodávky z místa na místo, lze totéž zabezpečení získat i pro zemní plyn a elektřinu.

Pro integraci evropského trhu s energií je a bude i nadále rozhodující regionální přístup, a to jednak kvůli přeshraničnímu obchodování, jednak kvůli zabezpečení dodávek (v případě potřeby i prostřednictvím kapacitních mechanismů¹³). V odvětví elektroenergetiky jsou příkladem hodným následování severské země (Finsko, Švédsko, Dánsko a Norsko), které své trhy již velmi záhy integrovaly v rámci burzy NordPool.

¹³ Sdělení Komise „Vytvoření vnitřního trhu s elektřinou a optimální účinek veřejných zásahů“, C(2013)7243.

Průkopnické projekty na poli integrace elektroenergetického i plynárenského odvětví zahájilo rovněž pětistranné energetické fórum (*Pentalateral Forum*) sdružující státy severozápadní Evropy (mezi něž patří Francie, Německo, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko a Rakousko). Ze strany provozovatelů přenosových soustav a regulačních orgánů byly také zahájeny rozhodující kroky směřující ke spojování trhů s elektřinou v několika oblastech.¹⁴ V plynárenském odvětví je počinem srovnatelného významu vytvoření platformy PRISMA v roce 2013, kde probíhají transparentní a jednotně organizované aukce, jejichž předmětem je propojovací kapacita sítí 28 provozovatelů přepravních soustav zajišťujících přepravu 70 % evropského plynu.

V pobaltských státech a v jihovýchodní Evropě nicméně rozvoj integrovaných trhů otevřených hospodářské soutěži zaostává, a tyto země tudíž postrádají výhody, jež fungování takových trhů znamená pro bezpečnost dodávek. Tyto regiony potřebují cílená opatření, která urychlí budování kriticky důležité infrastruktury (viz bod 4.2) a vytváření regionálních plynárenských uzlů.

Náležité provedení kodexů sítí pro odvětví plynárenství povede k významnému posílení energetické bezpečnosti, protože se díky němu rozšíří otevřený a nediskriminační přístup do přepravních soustav, což umožní volné a flexibilní přepravování zemního plynu po celé EU.

Kromě toho je i nadále nutné se vši důsledností vymáhat dodržování antimonopolních pravidel a pravidel pro kontrolu spojování podniků, neboť tato pravidla zajišťují, že bezpečnost dodávek v EU nebude oslabena v důsledku porušování hospodářské soutěže ze strany energetických společností, ať už k tomu dochází v důsledku jejich chování, nebo v důsledku jejich konsolidací či vertikálních integrací.

4.2. Urychlení výstavby klíčových propojovacích uzlů

Skutečně integrovaný vnitřní trh s energií, který je otevřený hospodářské soutěži, vyžaduje nejen společný regulační rámec, ale také značný rozvoj infrastruktury pro přepravu a přenos energie, zvláště pak přeshraniční propojovací vedení mezi členskými státy. Podle odhadů Komise bude v tomto směru zapotřebí vynaložit do roku 2020 přibližně 200 miliard EUR, přičemž trh je v současnosti schopen poskytnout zhruba jen polovinu této částky.

Bylo vydáno nařízení o hlavních směrech pro transevropské energetické sítě a zřízení nástroj pro propojení Evropy, jejichž společným účelem je určit ve 12 prioritních koridorech a oblastech klíčové projekty, které Evropa potřebuje, a zajistit jejich včasné uskutečnění. První unijní seznam projektů společného zájmu byl přijat v roce 2013. Prvořadým cílem politiky EU v oblasti infrastruktury je nyní zajistit včasné provedení těchto projektů. Kromě zjednodušených postupů udělování povolení by tomu měly napomoci i prostředky ve výši 5,8 miliardy EUR, které jsou k dispozici v rámci nástroje pro propojení Evropy (CEF). Tyto prostředky představují pouze asi 3 % z objemu 200 miliard EUR, které bude třeba do roku 2020 investovat, mohou však za pomoci finančních nástrojů uvolnit díky pákovému efektu další zdroje. Má-li mít CEF nějaký význam, musí se zaměřit na několik málo kriticky důležitých projektů a musí být rovněž prováděn snahou regulačních orgánů podílet se formou síťových tarifů na financování infrastruktury a snahou členských států využívat ve vhodných případech evropské

¹⁴ Vynikajícím příkladem takové regionální spolupráce bylo zavedení tzv. spojení trhů na následující den, k němuž došlo počátkem roku 2014 za účasti provozovatelů sítí a energetických burz šestnácti členských států.

strukturální a investiční fondy. Během udělování povolení i během provádění projektu musí být náležitě zohledňovány platné předpisy a pokyny EU¹⁵ týkající se životního prostředí, aby byla zabezpečena environmentální udržitelnost a zajištěna podpora a přijetí projektu ze strany veřejnosti.

Bylo vybráno 27 plynárenských a 6 elektroenergetických projektů, které byly vyhodnoceny jako projekty v krátkodobém nebo střednědobém výhledu kriticky důležité pro energetickou bezpečnost EU (orientační seznam je uveden v příloze 2), protože lze očekávat, že jejich provedením se zvýší diverzifikace možností dodávek a solidarita s nejzranitelnějšími částmi Evropy. Zhruba polovina těchto projektů by měla být dokončena do roku 2017, ostatní projekty mají být podle plánu uvedeny do provozu postupně do roku 2020. Převážná většina těchto kriticky důležitých projektů se nachází ve východní a v jihozápadní Evropě. Náklady na tyto projekty se odhadují přibližně na 17 miliard EUR. Mezi kriticky důležité projekty společného zájmu (PCI) patří hlavně rozsáhlé projekty – vyjma několika menších projektů výstavby terminálů pro zkapalněný zemní plyn (LNG) a pro jeho skladování – a jsou ze své povahy složité a jejich provádění se může snadno opožďovat. Je proto nutné hledat i jiné možnosti, jak urychlit jejich provedení, než pouze zajištěním včasné podpory z nástroje pro propojení Evropy (CEF). Komise má z tohoto důvodu v úmyslu zintenzivnit svou podporu kriticky důležitých projektů pořádáním společných setkání předkladatelů projektů, na nichž by se probíraly technické možnosti urychlení realizace projektů, setkání národních regulačních orgánů, kde by se dohodl způsob dělení přeshraničních nákladů a financování, a rovněž setkání příslušných ministerstev, aby byla zajištěna silná politická podpora prvních i pozdějších výzev.

Evropská rada ve svých závěrečích z března 2014 vyzvala k „*urychlené[mu] provedení všech opatření v zájmu splnění cíle spočívajícího v tom, aby ve všech členských státech bylo propojeno alespoň 10 % jejich instalované kapacity výroby elektrické energie*“. V současné době se průměrná míra propojení pohybuje na úrovni zhruba 8 %. Evropská komise vzhledem k velkému významu propojovacích uzlů pro posílení bezpečnosti dodávek a vzhledem k potřebě usnadnění přeshraničního obchodu navrhuje, aby se nynější cíl 10% propojenosti zvýšil na 15 % do roku 2030, ovšem s přihlédnutím k výši nákladů a možnostem obchodní výměny v daných regionech.

4.3. Evropský ropný trh

Jedním z hlavních dodavatelů ropy do EU je Rusko, přičemž tato ropa se dnes rafinuje v EU a některé rafinérie jsou optimalizovány na zpracování těchto druhů ropy. Rafinérie mají dostatečnou kapacitu, která umožňuje uspokojit celkovou poptávku po ropných produktech, EU je nicméně čistým vývozcem benzínu a čistým dovozcem nafty, a to hlavně z Ruska a USA. Vzhledem k tomu, že v oblasti ropy jsou na sobě EU, USA a Rusko vzájemně závislé, vzhledem k dostupnosti ropných zásob a schopnosti obchodovat s ropou a dovážet ji v celosvětovém měřítku žádné bezprostřední nebezpečí týkající se dodávek ropy Evropské unii nehrozí. Existují nicméně určité aspekty, které je třeba pečlivě sledovat a které vyžadují strategičtější koordinaci ropné politiky EU:

- závislost rafinérského průmyslu EU na ruské ropě;

¹⁵ Pokyny Komise týkající se zjednodušování postupů hodnocení vlivů energetických projektů a projektů společného zájmu na životní prostředí a posuzování vlivu rozsáhlých přeshraničních projektů na životní prostředí (EIA).

- vyšší koncentrace v ruském ropném průmyslu a větší vlastnické podíly ruských ropných společností v rafinériích EU;
- rafinované produkty spotřebovávané v dopravě.

Rafinérské odvětví EU stojí před náročnými úkoly, jak si udržet konkurenceschopnost, čehož dokladem je pokles kapacity rafinérií a zahraniční investice, zvláště pak ze strany ruských společností, které zvyšují závislost na ruské ropě. Zachování konkurenceschopných kapacit evropských rafinérií je důležité kvůli tomu, aby Evropa nebyla nadměrně závislá na dovážených rafinovaných ropných produktech a aby byla schopna zpracovávat surovou ropu s dostatečnou flexibilitou.¹⁶

V dlouhodobém výhledu je zapotřebí závislost EU na dovozu ropy, a to zejména v odvětví dopravy, omezit. Komise stanovila řadu opatření zaměřených na snižování emisí skleníkových plynů a spotřeby dopravních paliv, včetně strategie pro alternativní paliva^{17,18}.

Klíčová opatření

Členské státy by měly:

- posílit vzájemnou regionální spolupráci, zvláště tam, kde propojovací vedení, vyrovnávací opatření, kapacitní mechanismy a integrace trhu přispívá k energetické bezpečnosti,
- dokončit ve stanoveném termínu, tj. do konce roku 2014, provádění právních předpisů týkajících se vnitřního trhu s energií, zvláště co se týče právní úpravy oddělování činností, zpětných toků a zpřístupnění zásobníků pro skladování zemního plynu,
- vést intenzivnější jednání o směrnici o zdanění energie, aby byly omezeny daňové pobídky k využívání nafty a aby byla v EU obnovena rovnováha mezi kapacitou rafinérií a spotřebou ropných produktů; zvaženo by mělo být rovněž výhodné zdanění alternativních paliv, zvláště pak z obnovitelných zdrojů,
- vynaložit větší úsilí na provádění nedávno schválené směrnice o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva.

Provozovatelé přepravních a přenosových soustav musí:

- urychlit provedení kodexů sítě pro plynárenské a elektroenergetické odvětví.

Komise:

- urychlí v příslušných případech řízení o nesplnění povinnosti, pokud jde o právní předpisy týkající se vnitřního trhu,
- bude spolupracovat s členskými státy na zajištění urychleného provedení všech projektů společného zájmu a dalších opatření v zájmu splnění cíle spočívajícího v tom, aby ve všech členských státech bylo do roku 2020 propojeno alespoň

¹⁶ Zvláště pak s přihlédnutím k výsledkům probíhající „kontroly účelnosti“ tohoto odvětví.

¹⁷ Bílá kniha Komise o dopravě z roku 2011 „Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje“ (KOM(2011)0144 v konečném znění).

¹⁸ COM(2013)0017 final.

10 % a do roku 2030 15 % jejich instalované kapacity výroby elektrické energie; bude koordinovat činnost všech dostupných fondů Společenství včetně nástroje pro propojení Evropy (CEF), evropských strukturálních a investičních fondů (ESI) a včetně podpory ze strany Evropské investiční banky s cílem urychlit výstavbu klíčových propojovacích uzlů a související vnitrostátní a regionální infrastruktury,

- ve spolupráci s členskými státy a jejich národními regulačními orgány zváží, jaká opatření by bylo možné přijmout, aby se urychlilo odpovídající přeshraniční rozdělení nákladů (CBCA)¹⁹ na kriticky důležité projekty uvedené v příloze 2 a veškerá opatření, která by mohla vést k jejich dokončení v příštích dvou až třech letech,
- bude jednat s průmyslem a s členskými státy o možnostech diverzifikace zdrojů ropy dodávané do rafinérií EU s cílem omezit závislost na Rusku,
- bude uskutečňovat aktivní obchodní agendu s cílem zajistit přístup na vývozní trhy s ropou a omezovat praktiky narušující obchod a za tímto účelem bude prosazovat přísná pravidla obchodování v oblasti energetiky a v příslušných případech zajistí náležité vymáhání dodržování těchto pravidel,
- určí celoevropsky významná strategická zařízení v rámci ropného hodnotového řetězce a stanoví koordinovanou činnost, která umožní zajistit, aby konsolidace kapacity evropských rafinérií proběhla způsobem, který zlepší diverzifikaci zdrojů energie v EU,
- s Mezinárodní energetickou agenturou (IEA) bude spolupracovat na monitorování ropného hodnotového řetězce a zajistí, aby byla prosazena transparentnost údajů o tocích, investicích a vlastnických vztazích.

5. ZVÝŠENÍ VÝROBY ENERGIE V EVROPSKÉ UNII

Svou závislost na konkrétních dodavatelích a palivech může Unie omezovat i maximálním využíváním vlastních zdrojů energie.

5.1. Zvýšení výroby energie v Evropské unii

V předcházejících dvou desetiletích vlastní výroba energie v Evropské unii setrvale klesala,²⁰ a to i navzdory zvyšování výroby energie z obnovitelných zdrojů. Tento trend lze nicméně ve střednědobém výhledu zpomalit dalším zvyšováním využívání energie z obnovitelných zdrojů, jaderné energie a v případě, že je zvolena takováto možnost, i udržitelné produkce konkurenceschopných fosilních paliv.

Energie z obnovitelných zdrojů

Úspora nákladů na dovoz paliv díky vzrůstajícímu využívání energie z obnovitelných zdrojů dosahuje nejméně zhruba 30 miliard EUR ročně. Odhaduje se, že v roce 2012 činil podíl energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie v EU 14,1 %, přičemž v roce 2020 by měl tento podíl dosáhnout cílové hodnoty 20 %. Co se týče období po roce 2020, Komise navrhla, aby se podíl energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030 zvýšil nejméně na 27 %.

¹⁹ Přeshraniční rozdělení nákladů.

²⁰ V období mezi roky 2001 a 2012 klesla v EU celková výroba energie o 15 %.

Elektrina z obnovitelných zdrojů a vytápění využívající obnovitelné zdroje mají významný potenciál v podobě nákladové efektivity, což umožňuje ve větší míře omezit do konce tohoto desetiletí využívání zemního plynu v řadě odvětví. Značné objemy dovážených paliv by tak bylo možné nahradit především díky přechodu na domácí obnovitelné zdroje využívané pro účely vytápění. Členské státy ve svých vnitrostátních plánech pro energii z obnovitelných zdrojů již nyní počítají s tím, že v období mezi léty 2012 a 2020 se podíl obnovitelných zdrojů energie v oblasti vytápění zvýší o dalších 29 Mtoe (milionů tun ropného ekvivalentu) a v případě elektřiny o dalších 39 Mtoe. Za koordinované podpory ze strany Evropské investiční banky a mezinárodních finančních institucí lze na realizaci těchto plánů vyčlenit k rychlejšímu čerpání prostředky vnitrostátních fondů i fondů ESI. Co se týče infrastruktury, hlavní objem investic do této oblasti by měl plynout ze soukromého sektoru.

Energie z obnovitelných zdrojů je volba, které není třeba litovat, jsou s ní ovšem spojeny určité problémy týkající se nákladů a dopadu na fungování vnitřního trhu. S tím, jak se postupně snižují náklady na technologie, začínají být mnohé obnovitelné zdroje energie stále více konkurenceschopné a uplatnitelné na trhu (např. elektrická energie z pobřežních větrných elektráren). Jejich rozsáhlejší integrace bude vyžadovat inteligentnější energetické sítě a nové způsoby řešení skladování energie. Uvažovat bude možná nutné i o mechanismech kapacit na regionální úrovni.²¹ Nové pokyny ke státní podpoře v oblasti životního prostředí a energetiky pro období let 2014–2020 budou rovněž prosazovat nákladově účinnější plnění vnitrostátních cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů stanovených k roku 2020.

Uhlovodíky a čisté uhlí

Těžba konvenčních zdrojů ropy a zemního plynu v Evropě, ať už se nacházejí v tradičních těžebních oblastech (např. v Severním moři), nebo v oblastech nově objevených (např. ve východním Středomoří nebo v Černém moři), by se měla rozvíjet v plném souladu s právními předpisy platnými pro oblast energetiky a ochrany životního prostředí, mj. i v souladu se směrnicí o bezpečnosti těžebních činností na moři.²² Pokles produkce zemního plynu z konvenčních zdrojů by mohla částečně vyrovnávat produkce ropy a zemního plynu z evropských nekonvenčních zdrojů, zejména břidlicového plynu,²³ ovšem za předpokladu, že se podaří odpovídajícím způsobem vyřešit problémy spojené s postojem veřejnosti a dopady na životní prostředí.²⁴ V současnosti probíhají v některých členských státech první průzkumné činnosti. Aby bylo případně možné zahájit produkci v komerčním měřítku, je nutno mít o evropských nekonvenčních zásobách (hospodářsky využitelných zdrojích) přesnější přehled.

Během posledních dvou desetiletí došlo v EU k poklesu domácí produkce i spotřeby uhlí. V některých členských státech má nicméně černé a hnědé uhlí stále významný podíl na výrobě energie, který na úrovni EU dosahuje zhruba 27 %. EU sice v současnosti dováží přibližně 40 % svých tuhých paliv, tento dovoz je nicméně zajišťován v rámci spolehlivě

²¹ Sdělení Komise „Vytvoření vnitřního trhu s elektřinou a optimální účinek veřejných zásahů“, C(2013)7243.

²² 2013/30/EU.

²³ Studie Společného výzkumného střediska (JRC) nazvaná „Nekonvenční zemní plyn a jeho potenciální dopady na trh EU s energií“ (*Unconventional gas and its potential energy market impacts in the EU*, EUR25305 EN).

²⁴ Sdělení a doporučení Komise o průzkumu a těžbě uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení v EU, (COM(2014)23 final a doporučení 2014/70/EU ze dne 22. ledna 2014).

fungujícího a diverzifikovaného globálního trhu, který pro Unii představuje bezpečnou základnu jejího dovozu. Vzhledem k tomu, že černé a hnědé uhlí produkuje emise CO₂, jeho dlouhodobá budoucnost v EU závisí na používání metod zachycování a skladování uhlíku (CCS). Zachycování a skladování uhlíku skýtá také potenciál pro další zlepšování těžby zemního plynu a ropy, který by jinak zůstal nevyužit. Vzhledem k tomu, že zachycování a skladování uhlíku má dosud jen dosti omezené uplatnění, je tedy nutné vynaložit další úsilí v oblasti výzkumu, rozvoje a zavádění této technologie, aby bylo možné využívat všech jejích výhod.

Klíčová opatření

Členské státy by měly:

- v rámci plnění cíle stanoveného k roku 2020 pokračovat na základě tržního přístupu v zavádění obnovitelných zdrojů energie;
- iniciovat evropeizaci systému podpory energie z obnovitelných zdrojů v podobě lepší koordinace vnitrostátních systémů podpory;
- urychlit přechod na technologie vytápění využívající obnovitelné zdroje energie;
- zajistit stabilní vnitrostátní regulační rámce pro obnovitelné zdroje energie a zabývat se odstraňováním správních překážek;
- umožnit na všech úrovních snadnější přístup k financování (velkých i malých) projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie na základě koordinované iniciativy Evropské investiční banky a vnitrostátních investičních bank a ve vhodných případech s využitím podpory poskytované evropskými strukturálními a investičními fondy (ESI);
- pokud se k takové možnosti rozhodnou, využívat s přihlédnutím k prioritám ohledně snižování emisí uhlíku uhlovodíky a čisté uhlí;
- zjednodušit vnitrostátní správní postupy vztahující se na projekty v oblasti využívání uhlovodíků, mj. posuzováním strategických dopadů a zřizováním jednotných kontaktních míst vyřizujících udělování povolení, a to v souladu s pokyny Komise nazvanými Zjednodušování postupů hodnocení vlivů energetických projektů a projektů společného zájmu na životní prostředí a Posuzování vlivu rozsáhlých přeshraničních projektů na životní prostředí (EIA);²⁵
- posoudit možnosti využívání nekonvenčních uhlovodíků při plném zohlednění doporučení 2014/70/EU, aby bylo zaručeno dodržování nejvyšších norem ochrany životního prostředí;
- podporovat demonstrační projekty zachycování a ukládání CO₂, zejména projekty spolufinancované z prostředků programu NER 300 a Evropského energetického programu pro hospodářské oživení, jako je projekt ROAD;

Komise:

- vytvoří evropskou vědeckou a technologickou síť pro těžbu nekonvenčních uhlovodíků;
- zajistí výměnu informací mezi členskými státy, příslušnými průmyslovými

²⁵ http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf a
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>.

odvětvími a nevládními organizacemi zabývajícími se ochranou životního prostředí s cílem vypracovat referenční dokumenty o nejlepších dostupných technikách (BAT) pro průzkum a produkci uhlovodíků (BREF);

- zajistí úplné provedení a přezkum směrnice o zachycování a ukládání CO₂ (CCS) a přijme rozhodnutí o druhém kole ocenění udělovaných v rámci programu NER 300;
- bude podporovat vývoj technologií pro obnovitelné zdroje energie a rozvoj obchodu v rámci mnohostranných a dvoustranných jednání.

6. DALŠÍ ROZVOJ ENERGETICKÝCH TECHNOLOGIÍ

Současný plán omezování energetické závislosti EU vyžaduje, aby ve střednědobém a dlouhodobém výhledu došlo k podstatným změnám energetického systému, k nimž nedojde bez výrazného posílení vývoje nových energetických technologií. Tyto nové technologie jsou zapotřebí kvůli dalšímu snižování primární energetické poptávky, kvůli diverzifikaci a konsolidaci dodavatelských možností (vnějších i domácích) a kvůli optimalizaci infrastruktury energetických sítí, která je podmínkou plného využívání možností diverzifikace.

Nové technologie mohou přinést účinná a nákladově efektivní řešení umožňující zlepšit účinnost budov a systémů místního vytápění, poskytovat nová řešení skladování energie a optimalizovat správu sítí.

Má-li být těchto cílů dosaženo, je nezbytné, aby EU a členské státy investovaly značné prostředky do výzkumu a inovací v oblasti energetiky. Zavedení široké škály nových energetických technologií bude mít zásadní význam pro zajištění toho, aby tyto technologie mohly být v dostatečném počtu účinně uplatněny na trhu, a umožnily tak členským státům dosahovat cílů, které vyplývají z jejich volby skladby zdrojů energie.

Tyto investice musí zahrnovat celý technologický dodavatelský řetězec od materiálů (včetně kriticky významných surovin) až po výrobu, tak aby bylo zajištěno, že EU při omezování své závislosti na dovozu energie zajistí omezení své závislosti na zahraničních technologiích. Takovou strategii lze realizovat v podstatě jen tehdy, když bude nedílnou součástí výzkumu v oblasti energetiky a inovační politiky Unie.

V zájmu maximalizace dopadů těchto investic bude zapotřebí větší koordinace, a to jak mezi jednotlivými členskými státy, tak mezi členskými státy a Komisí. Zásadní význam, a to zejména při realizaci rozsáhlých demonstračních projektů, budou mít také finanční nástroje, které umožní aktivovat větší investice ze strany průmyslu, například prostřednictvím Evropské investiční banky.

Klíčové opatření

Komise:

- bude prosazovat hledisko energetické bezpečnosti v provádění priorit Horizontu 2020, rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020), a zajistí, aby další integrovaný plán strategického plánu pro energetické technologie byl v souladu s evropskou strategií energetické bezpečnosti.

7. DIVERZIFIKACE VNĚJŠÍCH DODÁVEK A PŘÍSLUŠNÉ INFRASTRUKTURY

7.1. Plyn

Podíl dováženého plynu na jeho celkové spotřebě v EU činí zhruba 70 %, přičemž se očekává²⁶, že do roku 2020 se nezmění, následně však mírně vzroste, takže do roku 2025–2030 by měl dosahovat přibližně 340–350 miliard m³. V roce 2013 bylo 39 % objemu zemního plynu dovezeno z Ruska, 33 % z Norska a 22 % ze severní Afriky (z Alžírsko a z Libye). Další zdroje jsou malé a představují asi jen 4 %. Dovoz zkapalněného zemního plynu (LNG) z těchto i některých dalších zemí (např. z Kataru či Nigérie) se zvýšil a dosáhl maxima přibližně 20 %, později však vlivem vyšších cen plynu v Asii poklesl zhruba na 15 %.

Prioritou je zajistit přístup k diverzifikovanějším zdrojům zemního plynu a současně zachovat významné objemy dovozu od spolehlivých dodavatelů. Zkapalněný zemní plyn (LNG) zůstane i v nadcházejících letech hlavním potenciálním zdrojem diverzifikace a jeho význam ještě poroste. Nové dodávky zkapalněného zemního plynu (LNG) ze Severní Ameriky, Austrálie, Kataru a z nových nalezišť ve východní Africe pravděpodobně zvýší velikost a likviditu celosvětových trhů s touto surovinou. Očekává se, že ve Spojených státech bude v letech 2015–2017 zprovozněno první zařízení na zkapalňování zemního plynu na východním pobřeží, které bude mít roční kapacitu přibližně 24 miliard m³. Mnohé další projekty jsou ve fázi rozvoje. Očekává se, že většina tohoto objemu bude určena pro asijské trhy, některé evropské společnosti však s výrobcí zkapalněného zemního plynu ze Spojených států již nyní vyjednávají o dodavatelských zakázkách. Tomuto vývoji by mělo napomáhat odpovídající zohledňování priorit v zahraniční politice EU, zvláště pak v rámci probíhajícího jednání o transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP). Potenciál růstu má i výroba v Norsku (až 116 miliard m³ ročně v roce 2018 oproti nynějšímu ročnímu objemu 106 miliard m³) a v severní Africe (kde se možná nacházejí dosud neprozkoumané a nevyužité zdroje uhlovodíků, které jsou výhodné svou blízkou zeměpisnou polohou). Unie by měla zlepšit vnitřní propojení, a zajistit tak v souladu se stávajícími cíli v oblasti propojování sítí, aby plyn od těchto dodavatelů bylo možné přepravovat na všechny regionální trhy.

Cílem politiky EU by kromě posilování našich vztahů se stávajícími dodavateli mělo být také hledání cest k novým zdrojům. Velmi důležité jsou v tomto ohledu výstavba jižního koridoru a vybrané projekty společného zájmu, neboť vytvářejí podmínky pro dodávky z Kaspického regionu a vzdálenějších oblastí. Aktivně prováděná obchodní agenda v tomto regionu má zásadní význam pro zajištění přístupu na trh, ale také pro rozvoj kriticky důležité infrastruktury, jejíž životaschopnost závisí na možnosti odebírat dostatečné objemy vyvážených zdrojů. Očekává se, že v první fázi by do roku 2020 mělo být na evropský trh každoročně přepraveno jižním koridorem pro přepravu zemního plynu 10 miliard m³ zemního plynu z Ázerbájdžánu. Toto nové potrubní spojení má navíc klíčový význam i jako spojení se Středním východem. Turecká infrastruktura by ve své nynější plánované podobě měla ročně zajistit pro evropský trh přepravu až 25 miliard m³/rok. V dlouhodobějším výhledu by k významnému rozšíření jižního koridoru pro přepravu zemního plynu mohly přispět i další země, jako je Turkmenistán, Irák a Írán, budou-li splněny podmínky pro zrušení režimu sankcí. Velký význam bude mít ve vztahu k těmto zemím jednotná a cílená zahraniční politika. EU by měla dále navázat intenzivní

²⁶ Trendy EU v energetice, dopravě a emise skleníkových plynů do roku 2050 – Referenční scénář 2013–Evropská komise.

politický a obchodní dialog s partnery v severní Africe a ve východním Středomoří, a to zejména s ohledem na možnost vytvoření středomořského plynárenského uzlu na jihu Evropy.

To vše je dosažitelné pouze za předpokladu, že bude k dispozici infrastruktura s odpovídající dovozní kapacitou, a za předpokladu, že zemní plyn bude možné koupit za dostupnou cenu. Nezbytná bude náležitá spolupráce EU a členských států (viz oddíl 4).

7.2. Uran a jaderné palivo

Elektřina vyráběná v jaderných elektrárnách představuje spolehlivý a stálý zdroj elektřiny, který nevypouští emise, a má důležitou úlohu v energetické bezpečnosti. Poměrná hodnota jaderného paliva je v poměru k celkovým nákladům na výrobu elektřiny ve srovnání s plynovými či uhelnými elektrárnami minimální a uran tvoří jen malou část celkových nákladů na jaderné palivo. Celosvětový trh s uranem je stabilní a diverzifikovaný, EU je nicméně zcela závislá na dovozu této suroviny ze třetích států. Na světě existuje jen několik subjektů, které jsou schopny přeměnit uran na palivo pro jaderné reaktory, EU má však v rámci celého tohoto řetězce včetně obohacování uranu a jeho opětovného zpracování vůdčí technologické postavení.

Jaderná bezpečnost je pro EU naprostou prioritou. EU by měla zůstat i nadále průkopníkem a architektem jaderné bezpečnosti na mezinárodní úrovni. Je proto důležité, aby se urychlilo přijetí přepracovaného znění směrnice o jaderné bezpečnosti, které posiluje nezávislost orgánů pro jadernou bezpečnost, poskytování informací veřejnosti a pravidelná vzájemná hodnocení.

Hlavním konkurentem ve výrobě jaderného paliva je nicméně Rusko, které nabízí integrované balíčky pro investice do celého jaderného řetězce. Investicím do nových jaderných elektráren, které mají být budovány v EU za použití neevropské technologie, je proto třeba věnovat zvláštní pozornost, aby bylo zajištěno, že tyto elektrárny nebudou závislé pouze na ruských dodávkách jaderného paliva: možnost diverzifikace zdrojů dodávaného paliva musí být podmínkou veškerých nových investic, což by měla zajišťovat Zásobovací agentura Euratomu. Všichni provozovatelé těchto elektráren by kromě toho měli mít celkově diverzifikované portfolio dodávek paliva.

Klíčová opatření

Komise a členské státy by měly společně:

- zvýšit transparentnost na úrovni EU, pokud jde o bezpečnost dodávek zemního plynu, a prozkoumat, jak by bylo možné za využití stávajících vykazovacích mechanismů, jako jsou údaje shromažďované agenturou Eurostat a monitorování trhu prováděné Komisí, zajistit více informací o cenách,
- podporovat rozvoj a další rozšiřování infrastruktury pro dodávky plynu z Norska, v rámci jižního koridoru pro přepravu zemního plynu a středomořského plynárenského uzlu,
- zavést na úrovni EU systém monitorování bezpečnosti dodávek energie, který bude vycházet z výročních zpráv podávaných Evropskou komisí Evropské radě a Evropskému parlamentu,
- urychlit přijetí přepracovaného znění směrnice o jaderné bezpečnosti,
- spolupracovat v případech potřeby na diverzifikaci dodávek jaderného paliva.

Komise:

- bude provádět aktivní obchodní agendu s cílem zajistit přístup na vývozní trhy se zemním plynem či zkapalněným zemním plynem (LNG) a omezovat praktiky narušující obchod a za tímto účelem bude prosazovat přísná pravidla obchodování v oblasti energetiky a v příslušných případech zajistí náležité vymáhání dodržování těchto pravidel,
- bude usilovat o odstranění stávajících překážek bránících vývozu ropy z některých třetích zemí,
- bude soustavným způsobem zohledňovat otázku diverzifikace dodávek paliv při posuzování nových investičních projektů v oblasti jaderné energetiky a nových návrhů dohod či smluv se třetími zeměmi.

8. ZLEPŠENÍ KOORDINACE ENERGETICKÝCH POLITIK JEDNOTLIVÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ A JEDNOTNÉ VYSTUPOVÁNÍ V RÁMCI VNĚJŠÍ ENERGETICKÉ POLITIKY

Mnohá z výše uvedených opatření poukazují k téže základní prioritě, a sice k tomu, že členské státy musí lépe koordinovat svá důležitá rozhodnutí v oblasti energetické politiky. Je jasné, že rozhodnutí o skladbě zdrojů energie jsou výsadou členských států, avšak postupující integrace energetické infrastruktury a trhů s energií, společná závislost na vnějších dodavatelích, potřeba zajistit solidaritu v dobách krize, to vše vyžaduje, aby základní politická rozhodnutí v oblasti energetiky byla projednávána se sousedními zeměmi. Totéž platí i pro vnější rozměr energetické politiky EU^{27, 28}.

Komise vítá návrhy některých členských států vyzývající k vytvoření energetické unie. Podporuje zřízení mechanismu, který by členskými státy umožňoval, aby se vzájemně informovaly o důležitých rozhodnutích týkajících se jejich skladby zdrojů energie a mohly o nich ještě před jejich přijetím důkladně jednat s tím, že příhodné připomínky by pak byly zohledněny ve vnitrostátním rozhodovacím postupu.

Evropská unie má obecný zájem na tom, aby mezinárodní trhy s energií byly stabilní, transparentní, likvidní a řídily se danými pravidly. EU by si měla vypracovat jednotný a koordinovaný způsob vystupování v mezinárodních organizacích a na mezinárodních fórech. S tím souvisí politické úsilí o koordinovanou podporu udržitelných energetických technologií na celém světě, zvláště však v rozvíjejících se ekonomikách, které budou v nadcházejících desetiletích podle očekávání největší měrou přispívat ke zvyšování poptávky po energii. Iniciativa tohoto druhu není jen v souladu s širšími cíli EU v oblasti životního prostředí a klimatu, ale může mít i dopad na trhy s tradičními fosilními palivy tím, že poleví tlak poptávky a zlepší se likvidita.

V rámci našich vztahů s blízkými sousedy musí být naším cílem i nadále zapojení všech partnerů na všech úrovních, které umožní jejich co nejtěsnější integraci do unijního trhu s energií. Vzhledem k obavám EU ohledně bezpečnosti dodávek by mělo být posilováno Energetické společenství, jehož cílem je rozšířit *acquis* EU v oblasti energetiky i na země sousedství a země zapojené do procesu rozšiřování. Za tímto účelem by měly být

²⁷ Zpráva Komise o provádění sdělení o zabezpečení dodávek energie a mezinárodní spolupráci a závěru Rady pro energetiku z listopadu 2011 (COM(2013)638).

²⁸ Zpráva Rady nazvaná „Činnosti navazující na zasedání Evropské rady konané dne 22. května 2013: posouzení vývoje v oblasti vnějšího rozměru energetické politiky EU“, která byla přijata dne 12. prosince 2013.

v účastnických zemích podporovány reformy jejich energetického odvětví, jakož i modernizace jejich energetického systému a jejich plné začlenění do energetického regulačního rámce EU. V krátkodobém výhledu by měla být také rozšířena institucionální základna Energetického společenství s cílem posílit mechanismy vymáhání.

Systematicky je třeba využívat nástroje zahraniční politiky, jako je soustavné zařazování energetické problematiky na pořad jednání v rámci politických dialogů, zvláště pak na vrcholné úrovni se strategickými partnery. Bude proveden přezkum dialogů vedených na úrovni EU s hlavními dodavatelskými zeměmi. Nedávné společné prohlášení vydané na setkání ministrů energetiky zemí skupiny G7 v Římě je dobrým příkladem naší posílené spolupráce s klíčovými partnery. Je třeba také zajistit soulad s vnějšími aspekty dalších odvětvových politik, které by mohly přispět k posílení energetické bezpečnosti, zvláště pak co se týče strategického plánování nástrojů EU v oblasti vnější pomoci. Důležitou úlohu v souvislosti s uplatňováním energetických hledisek v zahraniční politice EU a koordinováním postupu s ministerstvy zahraničních věcí jednotlivých členských států plní Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ).

Dále je třeba, aby dohody členských států uzavřené se třetími zeměmi v oblasti energetiky byly v naprostém souladu s právními předpisy EU a její politikou zajišťování bezpečnosti dodávek energie. Komise a členské státy by za tímto účelem měly v plné míře využívat rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 994/2012/EU ze dne 25. října 2012, kterým se zavádí mechanismus výměny informací o mezivládních dohodách mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky. Týká se to zejména možnosti vytváření standardních ustanovení a žádosti o asistenci Komise během jednání. Vzhledem k nedávným zkušenostem je navíc nutné, aby členské státy a příslušné společnosti informovaly co nejdříve Komisi o svých úmyslech uzavřít mezivládní dohodu, která by mohla mít dopad na bezpečnost dodávek energie a možnosti diverzifikace, a aby se během jednání obracely na Komisi s žádostí o poradenství. Za tímto účelem je nutno provést přezkum rozhodnutí č. 994/2012/EU.

Zvláštní oblastí zájmu je zemní plyn, kde by jednání s potenciálními dodavatelskými zeměmi na vyšší, celoevropské politické úrovni otevřelo cestu k sjednávání obchodních dohod, které by neohrožovaly další rozvoj konkurenčního vnitřního trhu EU. V některých případech by navíc agregace poptávky mohla posílit vyjednávací sílu EU.

Co se týče společného nakupování zemního plynu, byl v souvislosti se Zásobovací agenturou Euratomu již zmíněn její „mechanismus pro kolektivní nakupování“. Za současných okolností, kdy na trhu s uranem nehrozí z hlediska bezpečnosti dodávek žádné riziko, ponechává tento mechanismus obchodním partnerům při sjednávání smluv naprostou volnost. Společné podepisování těchto smluv Zásobovací agenturou Euratomu platí jen jako potvrzení toho, že nevzniká žádné riziko z hlediska bezpečnosti dodávek. Pakliže by nějaká smlouva bezpečnost dodávek ohrožovala, má agentura vyhrazeno právo vznést proti této smlouvě námitky. Zásobovací agentura Euratomu také na základě ohlášení a dalších získaných informací vydává pravidelné zprávy, a zvyšuje tak transparentnost trhu s jaderným palivem.

Komise v úzké spolupráci s členskými státy prověří možnost vytvoření postupu pro nákup plynu, který by mohl přispět ke zvýšení transparentnosti trhu a k zohledňování potřeb energetické bezpečnosti. Bylo by rovněž možné zvážit možnosti dobrovolných mechanismů agregace poptávky, které by mohly posílit vyjednávací postavení evropských kupujících. Tyto možnosti by měly být pečlivým způsobem koncepčně zpracovány a realizovány tak, aby byly slučitelné s právními předpisy EU a obchodním

právem. K využívání tohoto postupu by mohly být popřípadě přizvány i kandidátské země či potenciální kandidátské země.

Klíčová opatření

Komise:

- zajistí, aby byla provedena opatření stanovená v jejím sdělení o vnější energetické politice ze září 2011,
- posoudí možnosti dobrovolných mechanismů agregace poptávky, které by mohly posílit vyjednávací postavení evropských kupujících v souladu s právními předpisy EU a obchodním právem,
- bude společně s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ) prosazovat soustavnější využívání nástrojů zahraniční politiky na podporu cílů vnější energetické politiky a posílení soudržnosti cílů energetické a zahraniční politiky,
- přezkoumá rozhodnutí č. 994/2012/EU, kterým se zavádí mechanismus výměny informací o mezivládních dohodách mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky.

Členské státy by:

- se měly vzájemně informovat o důležitých vnitrostátních rozhodnutích v oblasti energetické politiky dříve, než dojde k jejich přijetí, a plně při tom využívat stávající fóra, jimž předsedá Komise,
- měly Komisi včas informovat o svém úmyslu zahájit jednání o uzavření mezivládních dohod, které mohou mít dopad na bezpečnost dodávek energie, a Komisi do těchto jednání také zapojit. Bylo by tak zajištěno, že dohody budou uzavřeny v plném souladu s právem Unie.

ZÁVĚRY

V oblasti zvyšování evropské energetické bezpečnosti bylo v posledních několika letech dosaženo značného pokroku. Avšak ani přesto není Evropa dostatečně chráněna před energetickými otřesy. Evropská strategie energetické bezpečnosti proto stanoví řadu konkrétních opatření, která posílí odolnost Evropy a omezí její závislost na dovozu energie.

Energetická bezpečnost Unie je neoddělitelně spjata s rámcem politiky pro klima a energetiku do roku 2030, a mělo by se o ní proto rozhodovat společně na základě dohody Evropské rady. Přejít ke konkurenceschopnému nízkouhlíkovému hospodářství povede k omezenějšímu využívání dovážených fosilních paliv, protože bude snižovat energetickou poptávku a využívat obnovitelné a jiné domácí zdroje energie.

V krátkodobém výhledu

1. musí Unie před nadcházející zimou zlepšit svou připravenost na přerušení dodávek energie. Mělo by dojít k posílení stávajících evropských mechanismů pro stavy nouze a mechanismů solidarity, a to na základě posouzení rizik (zátěžových testů energetické bezpečnosti) koordinovaných Komisí v součinnosti s členskými státy, regulačními orgány, provozovateli přepravních a přenosových soustav a dalšími provozovateli s cílem zvýšit jejich odolnost. Unie musí rovněž zapojit své mezinárodní partnery, aby se společně podíleli na vytváření nových mechanismů

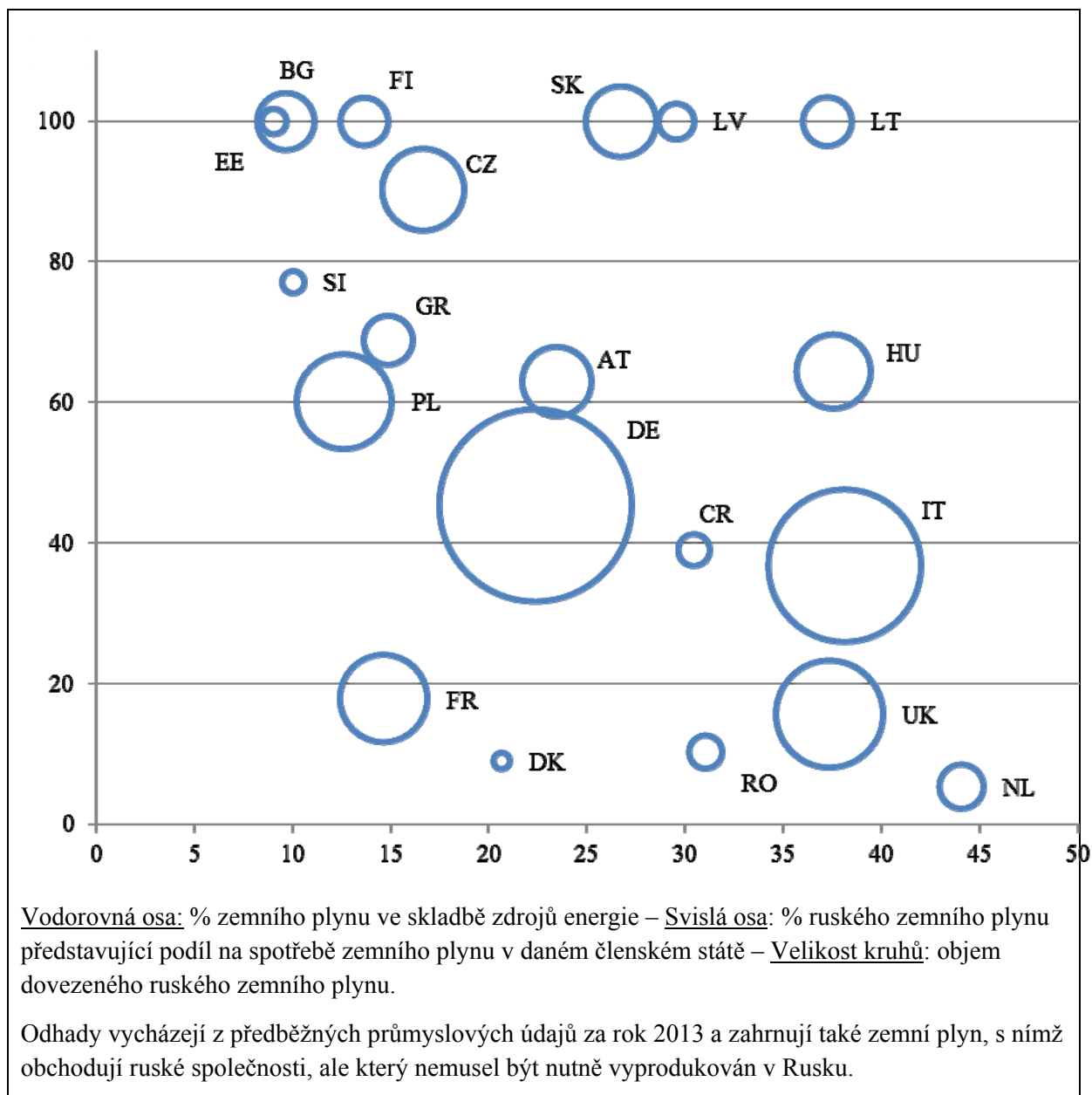
solidarity v oblasti dodávek zemního plynu a na využívání zásobníků pro jeho skladování;

2. je třeba docílit toho, aby investice do nové infrastruktury prosazované ze strany nejvýznamnějších dodavatelů byly v souladu se všemi pravidly fungování vnitřního trhu a hospodářské soutěže. Zejména v případě projektu South Stream by mělo dojít k pozastavení jeho realizace až do doby, kdy bude zcela v souladu s právními předpisy EU a kdy bude přehodnocen s ohledem na priority energetické bezpečnosti EU;
3. je za účelem posilování energetické bezpečnosti potřebná co nejužší spolupráce Unie s jejími sousedy a partnery v rámci Energetického společenství, zejména pak s Ukrajinou a Moldavskem. V této souvislosti je třeba uvítat nedávnou dohodu o zpětných tocích, kterou spolu uzavřely Slovenská republika a Ukrajina.

Ve střednědobém až dlouhodobém výhledu

4. by Evropa měla docílit lepšího fungování a větší míry integrovanosti trhu s energií. Mělo by být urychleno provádění prioritních projektů, díky nimž bude zajištěno připojení energeticky izolovaných oblastí a zajištěno splnění stanoveného cíle propojit do roku 2020 alespoň 10 % instalované kapacity výroby elektrické energie, s tím, že do roku 2030 by členské státy měly dosáhnout cíle propojení 15 %;
5. musí Unie omezit svou závislost na některých vnějších dodavatelích a diverzifikovat za tímto účelem zdroje, dodavatele a trasy svých dodávek energie. Musí usilovat především o posílení partnerství s Norskem, urychlení výstavby jižního koridoru pro přepravu zemního plynu a vytvoření nového plynárenského uzlu v jižní Evropě;
6. by se v rámci provádění finančních nástrojů EU v letech 2014–2020 měla stát prioritou energetická bezpečnost a přechod na nízkouhlíkové hospodářství, přičemž by měl být využíván zejména Evropský fond pro regionální rozvoj, nástroj pro propojení Evropy, program Horizont 2020 a evropský nástroj sousedství a partnerství. Tyto priority by měly být také směrodatným cílem pro uplatňování nástrojů vnější činnosti EU, jako je investiční facilitata sousedství a investiční facilitata pro západní Balkán, jakož i pro Evropskou investiční banku a Evropskou banku pro obnovu a rozvoj;
7. je nezbytná větší koordinace vnitrostátních energetických politik, aby bylo možné věrohodně reagovat na výzvy v oblasti energetické bezpečnosti. Rozhodnutí členských států určující podobu skladby zdrojů energie a energetické infrastruktury mají vliv na jiné členské státy i na Unii jako celek. Členské státy by při rozhodování o svých dlouhodobých strategiích v rámci energetické politiky a při přípravě mezivládních dohod se třetími zeměmi měly poskytovat sobě navzájem i Komisi lepší informace. Je třeba rovněž více usilovat o zajištění lepší součinnosti mezi plněním energetických cílů a zahraniční politikou a o jednotné vystupování při jednání s našimi partnery.

PŘÍLOHA 1: ZÁVISLOST NA RUSKÝCH DODÁVKÁCH ZEMNÍHO PLYNU

PŘÍLOHA 2: STATUS KLÍČOVÝCH INFRASTRUKTURNÍCH PROJEKTŮ VÝZNAMNÝCH Z HLEDISKA BEZPEČNOSTI DODÁVEK

Plynárenské projekty

A Krátkodobé projekty (2014 – 2016)			
#	Název projektu	Bližší údaje	Termín dokončení
Baltský plynárenský trh			
1	LT: tanker pro přepravu LNG	Tanker (nejedná se o projekt společného zájmu). Stav: probíhá výstavba.	konec roku 2014
2	Modernizace plynovodu Klaipėda–Kiemėnai	Zvýšení kapacity plynovodu vedoucího z Klaipėdy do propojovacího vedení mezi LT a LV. Stav: posuzování vlivů na životní prostředí a příprava technického návrhu.	2017
Rozšíření možností dodávek zemního plynu ve střední a jihovýchodní Evropě			
1	PL: terminál LNG	Terminál v přístavu Świnoujście a propojovací vedení (vzhledem k termínu dokončení projektu se nejedná o projekt společného zájmu). Stav: probíhá výstavba.	konec roku 2014
2	Propojovací vedení mezi EL a BG	Nové propojovací vedení umožňující diverzifikaci a přepravu zemního plynu z pole Śach Deniz do Bulharska. Stav: povolování, posuzování vlivů na životní prostředí (dvouleté zpoždění).	2016
3	Zpětný tok mezi EL a BG	Trvalá možnost zajištění zpětného toku ve stávajícím propojovacím vedení (jako alternativa či doplněk IGB). Stav: předběžný stav proveditelnosti.	2014
4	BG: modernizace zásobníků	Rozšíření skladovací kapacity zásobníků v Čirenu. Stav: předběžný stav proveditelnosti.	2017
5	Zpětný tok mezi HU a HR	Zajištění možnosti zpětných toků z Chorvatska do Maďarska. Stav: studie proveditelnosti.	2015
6	Zpětný tok mezi HU a RO	Projekt, který má umožnit zpětné toky z Rumunska do Maďarska. Stav: studie proveditelnosti.	2016
7	Propojovací vedení mezi BG a RS	Nové propojovací vedení podporující bezpečnost dodávek v Bulharsku a Srbsku. Stav: posuzování vlivů na životní prostředí, příprava trasy, financování (problém s financováním kvůli neoddělenosti činností v rámci Srbijagas).	2016

8	Propojovací vedení mezi SK a HU	Nový obousměrný plynovod. Stav: probíhá výstavba.	2015
B Střednědobé projekty (2017 – 2020)			
#	Název projektu	Bližší údaje	Termín dokončení
Baltský plynárenský trh			
1	Propojovací vedení mezi PL a LT	Nový obousměrný plynovod (GIPL), který ukončí izolaci pobaltských států. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED).	2019
2	Propojovací vedení mezi FI a EE	Nový obousměrný mořský plynovod („Balticconnector“). Stav: předběžný stav proveditelnosti / povolování.	2019
3	Baltský terminál LNG	Nový terminál LNG, o jehož umístění se rozhoduje (EE/FI). Stav: předběžný stav proveditelnosti, povolování.	2017
4	Propojovací vedení mezi LV a LT	Modernizace stávajícího propojení (včetně kompresorové stanice). Stav: předběžný stav proveditelnosti.	2020
Umožnění přepravy plynu ze Španělska na sever			
1	Propojovací vedení „Midcat“ mezi ES a FR	Nové propojení (včetně kompresorové stanice), které má umožnit obousměrný tok plynu ²⁹ mezi Francií a Španělskem. Stav: studie proveditelnosti.	Termín nebyl dosud stanoven.
Soubor projektů pro rozšíření možností dodávek zemního plynu ve střední a jihovýchodní Evropě			
1	Propojovací uzel mezi PL a CZ	Nový obousměrný plynovod mezi Českou republikou a Polskem. Stav: zjišťování proveditelnosti / počáteční technická studie (FEED), povolování (CZ).	2019
2	Propojovací vedení mezi PL a SK ³⁰	Nový obousměrný plynovod mezi Slovenskem a Polskem. Stav: konečné rozhodnutí o investici v roce 2014.	2019
3	PL: 3 vnitrostátní plynovody a kompresorová stanice	Modernizace vnitrostátní infrastruktury, která je nezbytná kvůli spojení vstupních bodů na pobřeží Baltského moře s propojovacím vedením mezi PL a SK a mezi PL a CZ. Stav: předběžný	2016–18

²⁹ Ze Španělska do Francie by plyn proudil v případě výpadu dodávek v západní či střední Evropě; z Francie do Španělska v rámci burzovních arbitráží za účelem snížení vysokých cen plynu ve Španělsku. Posílení musí být rovněž plynovod „Artère du Rhône“.

³⁰ Tyto dvě propojovací vedení (mezi Polskem a Českou republikou a mezi Polskem a Slovenskem) umožní zajištění přepravy plynu mezi Baltem a Jadranem, zároveň by však bylo možné touto cestou přepravovat plyn z Německa, Nizozemska a Norska, čímž by se bezpečnost dodávek v celé (jih)východní Evropě podstatně zvýšila.

		stav proveditelnosti.	
4	TANAP (TR a EL)	Transanatolský plynovod přivádějící do Evropy plyn z Kaspického moře přes Turecko a první část jižního plynového koridoru. Stav: proveditelný / konečné investiční rozhodnutí.	2019
5	TAP (EL, AL a IT)	Evropský úsek jižního plynového koridoru. Přímé propojení s plynovodem TANAP. Stav: povolování.	2019
6	IAP (AL, ME a HR)	Nová součást propojení Balkánského plynového okruhu s připojením k plynovodu TAP. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED).	2020
7	Terminál LNG v HR	Nový terminál LNG na ostrově Krk posilující regionální bezpečnost dodávek a diverzifikaci. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED), problémy s financováním.	2019
8	BG: vnitrostátní soustava	Rekonstrukce a rozšíření přepravní soustavy potřebné kvůli regionální integraci. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED).	2017 (bude potvrzeno)
9	RO: vnitrostátní soustava a zpětné toky na Ukrajinu	Integrace rumunské přepravní a přenosové soustavy, zpětné toky na Ukrajinu. Stav: studie proveditelnosti (regulační problémy se zpětnými toky).	Termín nebyl dosud stanoven.
10	EL: kompresorová stanice	Kompresorová stanice v Kipi, která umožní propojení plynovodu TANAP a TAP. Stav: povolování.	2019
11	EL: Terminál LNG v Alexandrupoli	Nový terminál LNG v severním Řecku. Stav: povolování.	2016 ³¹
12	EL: Egejský terminál LNG	Nový plovoucí terminál LNG v Kavalském zálivu. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED), povolování.	2016 ³²

Elektroenergetické projekty

A Krátkodobé projekty (2014 – 2016)			
#	Název projektu	Bližší údaje	Termín dokončení
Ukončení izolace Pobaltí			

³¹ Informace, které poskytli předkladatelé projektu, jehož spuštění je ovšem možné rozumně očekávat až po roce 2017.

³² Viz poznámka 31.

1	Nordbalt 1&2	Propojení mezi Švédskem a Litvou (nejedná se o projekt společného zájmu). Stav: probíhá výstavba.	2015
2	Propojovací vedení mezi LT a PL	Nové propojovací vedení a měničky pro přenos elektrické energie stejnosměrným proudem; další fáze realizace jsou plánovány na rok 2020; v PL musí být provedeny odpovídající úpravy. Stav: probíhá výstavba.	2015 (první fáze)
B Střednědobé projekty (2017 – 2020)			
#	Název projektu	Bližší údaje	Termín dokončení
Ukončení izolace Pobaltí			
1	Vnitrostátní vedení v LV a SE	Zvýšení kapacity propojovacího vedení mezi LV a SE (Nordbalt). Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED).	2019
2	Propojení EE a LV	Propojovací vedení a související modernizace v EE. Stav: proveditelnost / počáteční technická studie (FEED).	2020
3	Synchronizace EE, LV a LT s kontinentálními evropskými sítěmi	Synchronizace pobaltských států. Stav: studie proveditelnosti.	2020 (bude potvrzeno)
Ukončení izolace Pyrenejského poloostrova			
1	Propojení Francie a Španělska	Propojení pomocí podmořského kabelu HVDC vedeného mezi Akvitánií (FR) a Baskickem (ES).	2020 (bude potvrzeno)